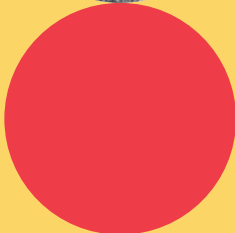

slovenski

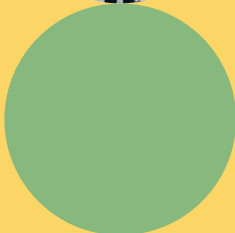
mislimo film,
živimo film

od 11. do 15.
novembra 2019

teden

filma

100 let Franceta Štiglica

program prireditev in izhodišča za filmsko-vzgojne dejavnosti

Generacija filmskih ustvarjalcev, kateri pripadam, ni imela časa, pa tudi ne možnosti, da bi sistematično študirala svoj metier. Dolgo časa smo bili samouki, najbrž se to pozna v našem delu, ne pripadamo nobeni »šoli«. Nismo imeli mojstra, ki bi ga posnemali, mislim v pozitivnem smislu. Od časa do časa smo lahko vzporejali svoje delo s tujimi filmi. Kadar delam, nikoli ne mislim, kako je to ali ono povedal kdo drug. Iščem v sebi.

Predvsem me zanima naš človek v usodnih razmerjih in izjemnih dramskih situacijah. Zanima me njegova tragična usoda. Rad bi o tem človeku povedal kaj lepega. No, s te osnove potem izbiram teme.

Gradim na osnovnem razpoloženju in zaostritvi dramatičnih konfliktov, ki dobé v izjemnih situacijah posebno razsežnost. Izražam se najraje v širokem posnetku in detajlu. Temo obravnavam poetično in asociativno. Zanimarjam (morda preveč) realna dejstva. Rad sem liričen, čeprav je položaj morda dramatičen.

France Štiglic

uvod

Ob stoti obletnici rojstva Franceta Štiglica (1919–1993) smo se Slovenski filmski center (SFC), Slovenski filmski arhiv pri Arhivu Republike Slovenije (SFA) in Slovenska kinoteka (SK) združili pri organizaciji in izvedbi projekta »100 let Franceta Štiglica«. Obširen projekt z vrsto različnih dejavnosti in prireditev širom Slovenije je posvečen življenju in delu enega najvidnejših domačih filmskih ustvarjalcev, ki je kot kulturni politik odigral tudi pionirsko vlogo pri nastajanju slovenskega profesionalnega filma. Stota obletnica njegovega rojstva predstavlja edinstveno priložnost za ponovno, podrobnejše preučevanje njegovega filmskega opusa, časa in prostora njegovega delovanja ter tudi vpliva, ki ga je imel na slovensko filmsko krajino.

Režiser, ki je podpisal petnajst igranih celovečercer – med njimi tudi prvi slovenski celovečerni zvočni igrani film *Na svoji zemlji* (1948) –, vrsto kratkih in dokumentarnih del ter pet odmevnih televizijskih nadaljevanj, že z ustvarjalnim zagonom sodi v sam vrh domače kinematografije. Tja pa se ne uvršča le zavoljo obsežne filmografije. Čeprav se ponaša z najobširnejšim opusom med slovenskimi cineasti in z vlogo začetnika uvajanja nekaterih žanrov in podžanrov v domačo kinematografijo, je ključnega pomena njegov ustvarjalni naboj. Med Štigličeve bistvene odlike namreč sodi nadvse širok kreativni razpon, saj je deloval v raznovrstnih žanrskih okvirih (»partizanarica«, vojni film, otroški in mladinski film, komedija, psihološka drama, zgodovinski film) ter se preizkušal v različnih stilističnih prijemih in slogovnih pristopih (klasični stil, lirični stil, ekspresionistični film, filmski modernizem).

Nič manj pomembna ni njegova vloga pri zasnovi in razvoju profesionalnih standardov ter sistema nacionalne kinematografije. Kot član predsedstva SRS, kot predsednik Društva slovenskih filmskih delavcev, kot direktor Viba filma, kot minister za kulturo, pa tudi kot profesor in dekan na AGRFT Univerze v Ljubljani je imel nedvomen vpliv na dogajanje v širokem procesu organizacije in razvoja domače filmske produkcije.

Štiglic se je že na samem začetku štiridesetletne kariere uveljavil kot eden najbolj nadarjenih slovenskih filmskih režiserjev: za kratki dokumentarec *Mladina*

gradi (1946) je prejel beneškega bronastega leva, s celovečernim prvencem *Na svoji zemlji* pa se je uvrstil na canski filmski festival. Sledila je vrsta nominacij in nagrad: z *Dolino miru* (1965) se je potegoval za cansko zlato palmo za režijo (z zlato palmo za najboljšo moško vlogo v tem filmu je bil nagrajen John Kitzmiller), z *Devetim krogom* (1960) pa je kandidiral za oskarja za najboljši tuji film. Na domačih tleh je leta 1962 prejel Prešernovo nagrado za režijo filmov *Dolina miru*, *Deveti krog* (1960) ter *Balada o trobenti in oblaku* (1961). Na jugoslovanskem filmskem festivalu v Pulju je bil dobitnik zlate arene v letih 1960, 1961 in 1964. Decembra 1976 mu je bila v Beogradu podeljena nagrada Avnoja, najvišje priznanje SFRJ, leta 1978 pa je prejel Badjurovo nagrado.

V pričujočem katalogu predstavljamo vrsto dejavnosti, dogodkov in prireditev v organizaciji nosilcev in partnerjev projekta »100 let Franceta Štiglica«, s katerimi bomo skušali osvetliti čim širši spekter njegove ustvarjalne raznovrstnosti.

Posebno pozornost namenjamo filmsko-vzgojnim dejavnostim, povezanim tako z opusom Franceta Štiglica in zgodovino slovenske filmske ustvarjalnosti kot s splošnejšimi vidiki preučevanja, predstavljanja ter poučevanja kinematografske umetnosti in kulture. Zato sta najobsežnejši poglavji kataloga »Izhodišča za uporabo del Franceta Štiglica pri filmski vzgoji in izobraževanju« ter predstavitev novega filmsko-vzgojnega projekta v organizaciji SFC, »Slovenski teden filma«. V izhodiščih podajamo predloge za obravnavo, poučevanje in pogovor ob sedmih Štigličevih celovečercih – *Na svoji zemlji*, *Dolina miru*, *Balada o trobenti in oblaku*, *Tistega lepega dne* (1962), *Ne joči, Peter* (1964), *Pastirci* (1973) in *Povest o dobrih ljudeh* (1975). Projekt »Slovenski teden filma« pa je namenjen povečevanju dostopnosti, sistematičnosti in dolgoročnosti filmske vzgoje v vzgojno-izobraževalnih institucijah ter v okviru kulturnih ustanov, pa tudi motiviranju za povečevanje ponudbe različnih oblik filmske vzgoje po vsej državi.

Andrej Šprah

dejavnosti nosilcev projekta

Slovenski filmski arhiv pri Arhivu Republike Slovenije in »100 let Franceta Štiglica«

Slovenski filmski arhiv pri Arhivu Republike Slovenije (v nadaljevanju SFA) kot posebni sektor v okviru nacionalnega Arhiva Republike Slovenije že dobrih pet desetletij skrbi za zbiranje, varovanje, urejanje in uporabo filmskega arhivskega gradiva (v nadaljevanju gradivo). Poleg zasebnega hranimo tudi gradivo državnih producentov filmskih podjetij, kot sta bili v preteklosti Triglav film in Viba film, s katerima je režiser France Štiglic v času svojega ustvarjanja največ sodeloval. Za raziskovalne namene je gradivo dostopno v Arhivu RS. Za ljubitelje slovenskega filma pripravljamo tedenske filmske projekcije pod skupnim imenom Večeri SFA. Z njimi gostujemo v dvorani Slovenske kinoteke, ki je v slovenskem prostoru po tehnični plati skoraj edina usposobljena za tovrstna predvajanja. Projekcije potekajo z oglednih nosilcev, na katerih so filmske vsebine nastale. Če govorimo o 20. stoletju, je to pretežno filmski trak. Tako je tudi z opusom celovečernih in kratkih filmov Franceta Štiglica, ki jih v celoti varno hranimo v naših ustrezno opremljenih depojih. Predstavljeni bodo na retrospektivi Franceta Štiglica, ki jo pripravljamo skupaj s Slovensko kinoteko in Slovenskim filmskim centrom. Gledalci bodo tako deležni enkratne filmske izkušnje, ki jo lahko pričara le projekcija s filmskega traku.

Naše gradivo je tudi primarni vir za izvajanje postopkov digitalizacije, ki je v zadnjih letih edini tehnološki postopek tako za zaščito gradiva kot tudi za omogočanje dostopnosti slovenske kinematografske produkcije preteklega stoletja širši javnosti.

Pripravila mag. Tatjana Rezec Stibilj, vodja sektorja Slovenski filmski arhiv pri Arhivu Republike Slovenije

Organizator:
Slovenski filmski arhiv
pri Arhivu Republike Slovenije

www.arhiv.gov.si/si/delovna_podrocja/slovenski_filmski_arhiv_pri_arhivu_republike_slovenije/

Mag. Tatjana Rezec Stibilj,
tatjana.stibilj@gov.si

Za vse starostne stopnje.

Dejavnosti Slovenske kinoteke v sklopu projekta »100 let Franceta Štiglica«

Ves filmski program Slovenske kinoteke je v svojem jedru in po svojem poslanstvu izobraževalne narave. Kinoteka slavi film v vseh njegovih razsežnostih: kot umetnostno zvrst, kot medij, kot orodje misli, kot zgodovinski vir, kot sanje in spomin 20. stoletja. V okviru Kinoteke v Divači deluje Muzej slovenskih filmskih igralcev, ki ponuja vpogled v slovensko filmsko dediščino. Predstavljeni sta dve stalni zbirki: razstava o Iti Rini in razstava, posvečena slovenskim filmskim igralcem, ki predstavlja igralce, proces nastajanja filmskih vlog in različne filmske poklice.

Organizator:
Slovenska kinoteka,
Miklošičeva cesta 28
1000 Ljubljana

Maja Krajnc,
koordinatorka in
izvajalka Kino-katedre
za osnovne in srednje
šole, koordinatorka
projekta Razumevanje
filma, 040 720 717
maja.krajnc@kinoteka.si

Andrej Šprah,
koordinatorka in izvajalec
Kino-katedre za
pedagoge, vodja
projekta Razumevanje
filma, (01) 43 42 529
andrej.sprah@kinoteka.si

kino
teka

Ob 100. obletnici rojstva Franceta Štiglica Slovenska kinoteka v sodelovanju s partnerji pripravlja vrsto dejavnosti, posvečenih njegovemu življenju in ustvarjanju. Projekt »100 let Franceta Štiglica« vključuje: retrospektivo filmov, razstavo, izdajo monografije ter spremljevalni program delavnic, okroglih miz, vodstev po razstavi, javnih razprav ipd.

Filmska retrospektiva

V sodelovanju s Slovenskim filmskim centrom in Slovenskim filmskim arhivom pri Arhivu Republike Slovenije Kinoteka pripravlja popolno retrospektivo Štigličevih celovečernih in kratkometražnih del (nastalih v Sloveniji, na Hrvaškem in v Makedoniji). Potekala bo v Dvorani Silvana Furlana na Miklošičevi 28, dopolnjevali pa jo bodo uvodi v posamezne filme in pogovori ob filmih. Morda je odveč poudarjati, kako pomemben avtor za slovenski film je Štiglic, ki je poleg prvega (in drugega) slovenskega zvočnega celovečerca ustvaril več kinematografskih presežkov in mejnikov slovenske kinematografije. Njegovo pionirsko delo ne zadeva le samih začetkov slovenskega filma, temveč tudi začetke in razvoj slovenske ko-

medije, partizanskega filma, komornega filma, zgodovinske drame ter raznih tehničnih vpeljav. Štiglic je svojo filmsko poetiko in filmsko govorico nenehno razvijal, zato smo priča navdihujočemu filmskemu opusu, čigar dela vselej znova predstavljajo nepozabna doživetja. Režiser, ki je podpisal petnajst igranih celovečercov, šest kratkih dokumentarnih filmov, niz obzorniških prispevkov ter pet odmevnih televizijskih nadaljevanj, že z ustvarjalnim zagonom sodi v sam vrh domače kinematografije, kar navsezadnje odraža vrsta domačih in mednarodnih nagrad ter priznanj za njegovo filmsko delovanje.

Razstava

V razstavnih prostorih Kinoteke na Miklošičevi 26–28 bo postavljena študijska razstava, na kateri bodo predstavljeni predmeti in gradivo iz zapuščine Franceta Štiglica, ki jo hranimo v zbirki Slovenske kinoteke. Spremljale jo bodo muzejske dejavnosti za javnost: vodeni ogledi in dejavnosti. Razstava in tiskovine bodo dvojezične, kar bo omogočilo spoznavanje slovenske filmske ustvarjalnosti obiskovalcem z vsega sveta.

Ob spremljevalnih dejavnostih se bomo s Štigličevim ustvarjanjem soočili tudi skozi prizmo sedanjosti. Slovenski režiserji in režiserke nam bodo ob uvodih v filme povedali, kako so Štigličevi filmi vplivali na njihovo ustvarjanje, kje v njegovem opusu so našli navdih za svoje delo ipd. Predavanje »Otroci v filmih Franceta Štiglica« nam bo osvetlilo tista dela, v katera je vključeval otroke, ne da bi snemal otroške filme – prisotnost otrok je jemal kot element nedolžnega, nepokvarjenega, kar odseva stanje družbe in duha, ki ga film opisuje. Predavanje »Partizanski filmi« nam bo predločilo obravnavo partizanske tematike – povojni kulturno politični imperativ, ki je Štiglica (tudi partizanskega borca) navdihnil za zelo raznolika dela.

Na okrogli mizi pa bomo z ustvarjalci, zgodovinarji in teoretiki osvetlili mesto pionirja in velikana slovenskega filma v naši kinematografiji nekoč in danes.

Monografija

Sestavni del projekta »100 let Franceta Štiglica« predstavlja tudi obsežna in poglobljena monografija. K sodelovanju smo povabili vrsto domačih filmskih strokovnjakov, publicistov ter kritikov različnih generacij, ki bodo preučili in ponovno osvetlili nekatere pomembne dejavnike Štigličevega bogatega in raznovrstnega opusa. Na eni strani se bodo posvetili tematskim, poetičnim, estetskim in stilističnim vidikom njegove ustvarjalnosti ter vprašanjem filmskih adaptacij, saj je prenekatero njegovo delo nastalo po literarni predlogi. Na drugi ravni bodo obravnavali določila ključnih žanrov, ki se jim je avtor posvečal: od partizanskega filma, otroškega oziroma mladinskega filma, filmske komedije ter psihološke in zgodovinske drame pa vse do vprašanja vloge žensk in (anti)junakov v njegovih delih. Raziskali bodo tudi dejavnike zasnove profesionalne kinematografije, vzpostavitev filmske kulturne politike, izhodišč koncepta nacionalne kinematografije ter razmerje Štigličevih vizij s širšim prostorom nekdane SFRJ. Novi vidiki preučevanja Štigličevega opusa ne pomenijo samo prenove pogleda na njegovo ustvarjalnost, temveč ponovni premislek vrste pomembnih elementov nastanka in razvoja slovenske kinematografije in filmske ustvarjalnosti. Zbornik besedil bo služil tudi kot katalog retrospektive in razstave, saj bo opremljen s filmografijo in biografijo ter bogatim slikovnim gradivom. Povzetki besedil in ključni poudarki monografije bodo prevedeni v angleški jezik ter tako dostopni tudi tujemu občinstvu.

Dejavnosti in programi bodo potekali od odprtja retrospektive 1. oktobra 2019 dalje. Namenjeni bodo vsem starostnim stopnjam občinstva, saj bodo posamezni dogodki prilagojeni izbranim starostnim skupinam.

Petek, 12. 7. 2019 ob 21.30

Srednješolci, študenti, odrasli.

Projekcija filma *Dolina miru* v letnem kinu Muzeja slovenskih filmskih igralcev v Divači s kratko uvodno predstavitvijo.

Organizator:
Slovenska kinoteka –
Muzej slovenskih
filmskih igralcev, Divača

www.kinoteka.si
www.muzejdivaca.si

Tamara Udovič
tamara.udovic@kinoteka.si

Petek, 8. 11. 2019 ob 20.00, Linhartova dvorana CD

Za vse starostne stopnje.

Projekcija filma *Ne joči, Peter* v sklopu projekta Naši filmi doma.

Organizator:
Cankarjev dom v
sodelovanju s
Slovenskim filmskim
centrom,
Prešernova cesta 10
1000 Ljubljana

www.cd-cc.si
www.film-center.si

 cankarjev dom

Slavnostna projekcija restavrirane in digitalizirane različice filma *Ne joči, Peter* – za izven.

dejavnosti partnerjev projekta

Program Arboretuma Volčji Potok v sklopu projekta »100 let Franceta Štiglica«

Dolina miru in Arboretum Volčji Potok ob 100. obletnici rojstva Franceta Štiglica

Arboretum Volčji Potok je kulturni spomenik državnega pomena in največja zbirka lesnatih rastlin v Sloveniji. Zaradi edinstvenih parkovnih razgledov ni presenetljivo, da je bil izbran kot kulisa za film Franceta Štiglica *Dolina miru* (1956). Ob obeležju 100-letnice rojstva režiserja filma Franceta Štiglica se bomo pridružili vseslovenskemu projektu in z razstavo na panojih obeležili obe lokaciji v parku, kjer je potekalo snemanje prizorov za film. Vabljeni, da na sprehodu po Arboretumu Volčji Potok odkrijete lokacije snemanja in zanimivosti o filmu *Dolina miru*, pa tudi o režiserju Francetu Štiglicu.

Arboretum Volčji Potok
www.arboretum.si

od 1. aprila do 14. julija
2019

Kontakt:
01 831 23 45
info@arboretum.si

Razstava na panojih
na lokacijah snemanja
filma v Arboretumu
Volčji Potok.
Razstava je namenjena
splošni javnosti.

Filmski večeri pod krošnjami

Arboretum Volčji Potok je bil s svojimi edinstvenimi parkovnimi razgledi izbran kot kulisa za film *Dolina miru* (1956). Film pripoveduje zgodbo o dveh vojnih sirotah, nemški deklici in slovenskem fantu, ki zbežita iz bombardiranega mesta in iščeta »dolino, v kateri ni vojne«, o kateri je pripovedovala dekličina babica. Ob obeležju 100-letnice rojstva režiserja Franceta Štiglica bomo film predvajali prav na samem prizorišču, kjer je nastajal – v Arboretumu Volčji Potok. Vabljeni na projekcijo filma *Dolina miru* v soboto, 31. avgusta 2019, v sklopu 3-dnevne prireditve »Filmski večeri pod krošnjami«. Vabljeni tudi, da o sporedu filmskih večerov med 29. in 31. avgustom 2019 preberete več na naši spletni strani. V primeru dežja bo dogodek prestavljen.

Arboretum Volčji Potok
www.arboretum.si

od 29. do 31. avgusta
2019 // 31. avgust 2019
projekcija filma *Dolina
miru*

Tridnevni filmski festival
s projekcijo filma *Dolina
miru*.
Ogled filma je namenjen
odraslim in družinam s
starejšimi otroki.

Kontakt:
01 831 23 45
info@arboretum.si

Kranj – Štigličevo mesto v Štigličevem letu

Kranj, pionirsko mesto fotografije in filma, se pridružuje dogodkom ob 100. obletnici rojstva Kranjčana Franceta Štiglica. Dogodke in dejavnosti pripravljajo Mestna knjižnica Kranj, Klub študentov Kranj, Zavod za turizem in kulturo in Layerjeva hiša. Kranjske kulturne organizacije želijo prav s sodelovanjem v nacionalnem projektu Štigličevega leta predstaviti Kranj kot kulturno mesto izjemnih zgodovinskih in sodobnih posameznikov. Aktivnosti potekajo ob kandidaturi Kranja za Evropsko prestolnico kulture 2025.

FIG, Filmski izziv Gorenjske

FIG, Filmski izziv Gorenjske, je 48-urni filmski izziv, namenjen predvsem študentom in mladim v starosti od 16 do 30 let, z lastno snemalno opremo in amaterskimi izkušnjami v video produkciji. Ekipe, ki štejejo največ 6 članov, so izzvane, da v

dveh dneh, upoštevajoč omejitve žirije, posnamejo kratki film, dolg od štiri do pet minut. Letos bo izziv tematsko obarvan, saj je 2019 tudi leto, ko bi France Štiglic, režiser in predvsem Kranjčan, zabeležil stotico. Eno od navodil žirije bo zato vezano prav na njegove filme.

Organizator:
Klub študentov Kranj
soorganizator:
Layerjeva hiša
www.ksk.si

Rok Artiček
040 563 642

od 26. do 28. aprila
2019

Za starost od
16 do 30 let.

Festival sodobnega kolaža KAOS 2019

Festival sodobnega kolaža KAOS poteka med 28. junijem in 13. avgustom ter se v delu programa posveča filmskim plakatom filmov Franceta Štiglica. Povabljeni likovni ustvarjalci oblikujejo devet interpretacij filmskih plakatov Štigličevih filmov, razstava originalnih plakatov in interpretacij pa bo postavljena na ulični galeriji Na mestu pred Mestno knjižnico Kranj. Plakati bodo opremljeni z informacijami o filmih v slovenščini in angleščini ter bodo na ogled med 29. junijem in 31. julijem 2019.

Dan kolaža 2019

Preddogodek festivala sodobnega kolaža KAOS bo na dan kolaža 2019, v nedeljo, 12. maja, ko bo v Layerjevi hiši potekala delavnica kolažiranja in ustvarjanja filmskih plakatov na temo filmov Franceta Štiglica (100 let rojstva). Prav tako se bomo na delavnici spomnili še enega kranjskega režiserja, Boštjana Hladnika, ki letos obeležuje 90 let rojstva.

Organizator:
Layerjeva hiša
soorganizator: MOK,
TAM-TAM Inštitut,
Klub študentov Kranj
www.layer.si
www.kaos.layer.si

Danaja Batinič
040 166 837

od 29. junija do 31.
julija 2019 / 12. maj
2019

Mladi, odrasli,
upokojenci.

hiša
LAYER

Filmi na Vovkovem vrtu 2019

Kranjski kino na prostem predstavlja izbor filmov domače in evropske filmske produkcije. Letošnji filmski program, ki sledi aktualnim produkcijam, bo v znamenju Štiglicvega leta. Začetek in konec filmskih poletnih večerov ob četrtkih na prostoru nekdanjega obrambnega stolpa bosta obeležili filmski mojstrovini kranjskega režiserja. Prav zaradi filmske dediščine Kranja bo program še posebej osredotočen na domače filmske stvaritve. V četrtek, 4. julija, bo v Letnem gledališču Khislstein premierna predstavitev restavriranega filma *Tistega lepega dne*. V letošnjem poletju bodo popestritev s filmskimi večeri na prostem doživela tudi številna naselja v občini Kranj.

Organizator: Zavod za
turizem in kulturo Kranj,
KONČNO Kranj 2025
soorganizator:
Mestna knjižnica Kranj

Rok Artiček
040 563 642

od 4. junija do
29. avgusta 2019

Za otroke, mlade,
odrasle in upokojece.

KRANJ, KANDIDAT
ZA EVROPSKO
PRESTOLNICO
KULTURE

Festival FilmMixer 2019

Osrednji filmski festival Kranja – FilmMixer bo med 29. avgustom in 2. septembrom 2019 ustvaril posebno festivalsko vzdušje na ulicah in trgih Kranja. Poudarek programa bo na predstavitvi Kranja kot filmskega mesta, zato bodo pri programu sodelovale številne kulturne institucije z mnogimi dogodki. Osrednjo programsko nit bosta vlekla France Štiglic in Boštjan Hladnik kot pionirja filmskega jezika v Kranju, njuna dediščina pa bo interpretirana na sodoben način. Na festivalu bodo za posebno razstavno prostorsko postavitev poskrbeli mednarodni prostovoljci, ki se bodo z lastno interpretacijo poklonili dvema kranjskima režiserjema.

Organizator:
KONČNO Kranj 2025
soorganizator:
Layerjeva hiša, Mestna
knjižnica Kranj
www.kranj2025.eu

Rok Artiček
040 563 642

od 29. avgusta do
9. septembra 2019

Ni starostne omejitve.

KRANJ, KANDIDAT
ZA EVROPSKO
PRESTOLNICO
KULTURE

Kurja polt in »100 let Franceta Štiglica«

Kurja polt: festival žanrskega filma

www.kurjapolt.org/sl/
balada-o-trobenti-
oblaku/

Maša Peče
masa.pece@kurjapolt.org

13. april 2019 ob 17.00
v Slovenski kinoteki

Projekcija filma *Balada o trobenti in oblaku*

»Štiglic je *Baladi* pustil, da je film. Filmu je pustil, da je film. Pustil mu je, da halucinira. Filmi so najboljši, ko halucinirajo. Ob Temnikarju se pač sprašuješ to, kar se v Scorsesejevem *Taksistu* sprašuješ ob Travisu Bicklu, ki ga igra Robert De Niro, ali pa to, kar se ob Boormanovi *Čistini* sprašuješ ob Walkerju, ki ga igra Lee Marvin: je res živ ali pa je vse, kar se dogaja, le njegova predsmrtna blodnja? /.../ Je že mrtev ali pa se je vrnil od mrtvih, da bi lahko umrl junaško in dostojno, kot Peckinpahova *Divja banda*, in da bi si zagotovil mesto v zgodovini ali pa, še raje, v muzeju novejših zgodovine? Je že mrtev ali pa še vedno – tako kot križarski vitez (Max von Sydow) v Bergmanovem *Sedmem pečatu* – šahira s smrtjo, da bi svojo smrt odložil? Atmosfera – mrka, hladna, apokaliptična – diši po obdukciji. V obeh filmih. *Balada*, posneta v času, ko so se intimizirali in subjektivizirali tudi jugoslovanski partizanski, enobejevski filmi (Đorđevićeva trilogija *Dekle/Sen/Jutro*, Petrovičev *Tri*, Pavlovičeva *Zaseda*), je le navidez klicala po parodiji – v resnici je klicala po koncu filma.« – Marcel Štefančič, jr., »Maškarada: Strašne fantazije slovenskega filma (1948–1990)«

V sklopu 22. Festivala slovenskega filma, ki letos poteka od 17. do 22. septembra v Portorožu, se bo odvila projekcija filma *Tistega lepega dne*.

Za starost od 15 let naprej.

**Slovenski teden filma
Mislimo film, živimo film
od 11. do 15. novembra 2019**

Letos, ko se poklanjamo stoti obletnici rojstva Franceta Štiglica in ko film kot predmet uradno vstopa v osnovno in srednjo šolo, se na pobudo Slovenskega filmskega

centra, ki od leta 2010 sistematično podpira kakovostne programe filmske vzgoje, vzpostavlja še ena nova stalnica – Slovenski teden filma. Ta se bo vsako leto odvil v tednu okrog Štiglicvega rojstnega dne, 12. novembra, malčkom, otrokom in mladostnikom pa omogočil, da se posvetijo filmski umetnosti in ustvarjalnosti.

V tem tednu bomo staknili glave filmski ustvarjalci, vrsta filmskih delavcev, mislecev, mreža kinematografov, filmska zveza in plejada kulturnih ustanov. Z dopoldanskimi obiski v vzgojno-izobraževalnih zavodih bomo poskrbeli, da bo film zaživel v razredu, s pestrimi zgodnjepopoldanskimi filmskimi dejavnostmi v kinematografih pa, da bodo otroci in mladostniki doživeli tisto pravo filmsko izkušnjo. Film namreč pripomore k oblikovanju estetske občutljivosti in krepki otrokovo/mladostnikovo socialno medijsko pismenost. Film mladim omogoča, da se identificirajo z raznovrstnimi izkušnjami in srečajo z različnimi pogledi na svet. Predvsem pa vzdrami domišljijo, čustva, umetniško in znanstveno ustvarjalnost ter spodbudi kritično razmišljanje in vrednotenje.

Z novim projektom povezujemo, gradimo most med šolo in kulturnimi ustanovami, predvsem pa povečujemo dostopnost, sistematičnost in dolgoročnost filmske vzgoje tako v vrtcu in šoli kakor v kulturnih ustanovah; (domači) film in filmsko ustvarjalnost približujemo različnim generacijam po vsej Sloveniji ter spodbujamo več koordiniranih formalnih in neformalnih oblik filmske vzgoje.

Živel teden filma!
Maja Krajnc

Predstavitev publikacije Štiglic/STF

4. april 2019: Kulturni bazar, Cankarjev dom,
Kosovelova dvorana od 13.45 do 15.00 v sklopu Filmskih degustacij

Predstavitev projekta Slovenski teden filma

4. april 2019: Kulturni bazar, Cankarjev dom,
dvorana E1 od 16.00 do 16.45

Kinobalon na 30. Ljubljanskem mednarodnem filmskem festivalu

V okviru 30. ljubljanskega mednarodnega filmskega festivala Liffe že enajsto leto pripravljamo sekcijo kakovostnih filmov za predšolske in osnovnošolske otroke. Program obsega šest celovečernih igranih filmov, ki jih prikažemo le v času festivala. Pri izboru smo posebej pozorni na kakovost in aktualne teme, ki zanimajo otroke, na filme, ki dobro uprizarjajo njihova čustva in stiske v obdobju odrasčanja. Vsako leto prikažemo tudi film iz bolj oddaljene kulture, da slovenski otroci prek filmskega jezika spoznajo življenje otrok drugod po svetu.

Za šole in vrtce so filmi na voljo v dopoldanskem času v Cankarjevem domu in v Kinodvoru.

Organizator: Cankarjev dom in Kinodvor www.liffe.si www.kinodvor.org/ za-sole/	Kristina Jermančič Golc 01 24 17 161 kristina.jermancic@ cd-cc.si Barbara Kelbl 01 239 22 19 040 490 337 solski@kinodvor.org	od 13. do 24. novembra 2019 Vrtci in osnovne šole, od 5. do 14. leta.
---	---	--

Filmski studio Viba film Ljubljana

Filmski studio Viba film Ljubljana je nacionalna tehnična baza, namenjena predvsem projektom nacionalnega filmskega programa. Z raznovrstno ponudbo ateljejev, produkcijskih prostorov, snemalne, svetlobne, tonske in scenske tehnike ter strokovnim tehničnim osebjem pa je zanimiv tudi za vse druge avdiovizualne projekte producentov iz Slovenije in tujine.

Viba film ima sedež v industrijski coni Ljubljana, Stegne 5, kjer so na približno 10.000 m² združeni prostori za filmsko produkcijo – veliki atelje (665,23 m²) in mali atelje (475,88 m²) ter spremljevalni produkcijski prostori, video in audio postprodukcija z mešalnico zvoka z Dolby licenco in projekcijsko dvorano s 45 sedeži. Prav tako nudimo izposajo filmske tehnike, garderobe in rekvizitov.

V okviru Slovenskega tedna filma med 11. in 15. novembrom 2019 nudimo voden ogled skupin do 20 osnovnošolcev ali srednješolcev. Ogled bo mogoč v ponedeljek (11. 11. 2019), sredo (13. 11. 2019) in petek (15. 11. 2019) po predhodnem dogovoru.

Organizator: Andrej Kustec 11., 13. in 15. november
Filmski studio Viba film 041 575 039 2019
Ljubljana andrej.kustec@vibafilm.si
Stegne 5 Suzana Zirkelbach Osnovne in srednje šole
1000 Ljubljana 031 284 316
www.vibafilm.si suzana.zirkelbach@vibafilm.si

Akademija za gledališče, radio, film in televizijo

Akademija za gledališče, radio, film in televizijo Univerze v Ljubljani med drugim ponuja možnost študija programov s področja filma in televizije. Če vas zanimajo režija, snemanje, montaža, scenaristika, produkcija ali filmski in televizijski študiji, potem je to pravi kraj za uresničitev vaših ciljev. V času Slovenskega tedna filma nas lahko obiščete. Za vas bomo pripravili dan odprtih vrat ter vam predstavili študij na naši ustanovi. Spoznali boste način šolanja, naše prostore, tehniko, s katero ustvarjamo, in dobili priložnost, da obogatite lastno poznavanje filmske umetnosti. Vabljeni!

Organizator: UL Ljiljana Bibič, Oddelek od 11. do 15. novembra
AGRFT, Akademija za film in televizijo, 2019
gledališče, radio, lili.bibic@agrft.uni-lj.si
film in televizijo
Trubarjeva cesta 3
1000 Ljubljana
www.agrft.uni-lj.si/sl

Univerza v Ljubljani
Akademija za gledališče, radio, film in televizijo

Obisk je ločeno
prilagojen za vrtce,
osnovne ter srednje
šole, po predhodnem
dogovoru.

Zveza društev slovenskih filmskih ustvarjalcev

Zveza društev slovenskih filmskih ustvarjalcev (Zveza DSFU) je prostovoljna, samostojna, nepridobitna zveza nacionalnih krovnih strokovnih slovenskih društev, ki združuje: Društvo slovenskih režiserjev, DSR Scenaristi, Združenje filmskih snemalcev Slovenije, Društvo slovenskega animiranega filma, Društvo FPS – filmski producenti Slovenije, Društvo slovenskih producentov, Društvo postproduksijskih ustvarjalcev in Društvo slovenskih avdiovizualnih igralcev. Njen osnovni namen je spodbujanje k samostojnemu, svobodnemu in ustvarjalnemu delovanju članov ter razvijanje odgovornega odnosa do poklicev v filmski in drugi avdiovizualni produkciji v prid razvoja slovenske nacionalne kinematografije in avdiovizualne kulture.

V okviru Slovenskega tedna filma bo Zveza poskrbela za pogovore s filmskimi

ustvarjalci po projekcijah ter pripravila kratke video predstavitve filmskih poklicev. Strošek naročnika (šole) so potni stroški za izvajalce programa.

Organizator: Klemen Dvornik,
Zveza društev predsednik
slovenskih filmskih Ana Lampret, strokovna
ustvarjalcev (Zveza sodelavka
DSFU), Kersnikova 12 01 235 57 78
1000 Ljubljana info@zdsfu.si
www.zdsfu.si

Zveza društev slovenskih filmskih ustvarjalcev | The Slovenian Federation of Filmmakers' Guilds | Kersnikova 12 1000 Ljubljana info@zdsfu.si

Filmska osnovna šola

Filmska osnovna šola (FOŠ) je petletni izobraževalni projekt Art kino mreže Slovenije (AKMS), ki je bil izbran na javnem razpisu Razvoj inovativnih učnih okolij in prožnih oblik učenja za dvig splošnih kompetenc na področju kulture, ki ga je razpisalo Ministrstvo za kulturo in je sofinanciran s strani Evropske unije iz Evropskega socialnega sklada in Republike Slovenije. Projekt je v prvi vrsti namenjen strokovnim delavcem osnovnih šol, strokovnim delavcem na področju filma in filmske vzgoje ter študentom programov, ki obsegajo področji filma in avdiovizualne dejavnosti. S programom strokovnih usposabljanj, ki jih pripravljajo s številnimi partnerskimi kulturnimi ustanovami ter posamezniki in jih izvaja v kinematografih AKMS, kulturnih domovih ter šolah po vsej Sloveniji, ozavešča o pomenu filma in filmske vzgoje v formalnem izobraževanju ter krepi kompetence strokovnih delavcev osnovnih šol in ostalih ciljnih skupin na področju filmske vzgoje. S projektom Razumevanje filma (Slovenska kinoteka) sooblikuje informacijsko spletišče filmske vzgoje Šola filma (www.solafilma.si), preko katerega zagotavlja dostop do raznovrstnih filmsko-vzgojnih vsebin in gradiv.

V šolskem letu 2019/2020 se bo projekt posvetil igranemu filmu ter se v Slovenskem tednu filma povezal z domačimi filmskimi ustvarjalci. Skozi strokovna usposabljanja v obliki predavanj in praktičnih delavnic bo izpostavil kakovosten slovenski film za otroke in mlade ter njegove prednosti, ki jih ponuja v okviru filmsko-vzgojnih dejavnosti.

Petra Gajžler,
vodja projekta
petra.gajzler@artkinomreza.si

Marina Katelenič,
koordinatorka
filmska-os@artkinomreza.si

Razumevanje filma

Razumevanje filma je petletni izobraževalni program Slovenske kinoteke (izbran na javnem razpisu Razvoj inovativnih učnih okolij in prožnih oblik učenja za dvig splošnih kompetenc na področju kulture, ki ga je razpisalo Ministrstvo za kulturo in je sofinanciran s strani Evropske unije iz Evropskega socialnega sklada in Republike Slovenije), ki poteka pod sloganom »Razumem film – doživljam svet«. Zasnovan je v obliki tesnega povezovanja strokovnih delavcev slovenskih srednješolskih vzgojno-izobraževalnih zavodov, ustvarjalcev iz kulturnih ustanov na filmskem področju, mladih ustvarjalcev na področju filma in visokošolskih zavodov z namenom priprave in razvijanja inovativnih učnih okolij in prilagodljivih oblik učenja.

S projektom FOŠ AKMS sooblikuje informativno interakcijsko spletišče, ki je v prvi vrsti namenjeno izobraževanju – usposabljanju pedagogov: www.solafilma.si. Privlačno in prijazno interaktivno zastavljen portal opozarja na dogodke, ki jih organizirata in izvajata projekta s številnimi partnerskimi kulturnimi ustanovami in posamezniki, na njem pa se nahajata baza učnih gradiv, smernic in priporočilnih seznamov ter baza filmskih del, ki so na voljo za predvajanje za izobraževalne namene.

V šolskem letu 2019/20 bo potekalo usposabljanje strokovnih delavcev VIZ v obliki rednih mesečnih strokovnih seminarjev na šolah v različnih regijskih točkah po vsej Sloveniji in skozi praktične umetniške delavnice za dijake na šolah. S seminarji in delavnicami se bo projekt priključil tudi Slovenskemu tednu filma.

Dr. Andrej Šprah,
vodja projekta
andrej.sprah@kinoteka.si

Dr. Maja Krajnc,
koordinatorica projekta
maja.krajnc@kinoteka.si

Ogled domačih filmov v razredu

Slovenski filmski center, javna agencija Republike Slovenije (SFC) je po zakonu ZSFCJA nosilec pravic za predvajanje slovenskih filmov, ki so nastali v produkcijskih podjetjih Vesna in Triglav do leta 1993. Na vašo željo vam bo SFC omogočil njihov ogled na dosegljivih nosilcih. Prav tako na SFC naslovite tudi prošnje za ogled filmov, nastalih po letu 1993, in usmerili vas bodo na pravi naslov.

Nerina Kocjančič, vodja promocije in distribucije,
nerina.kocjancic@sfc.si, info@sfc.si

Seznam izvajalcev kulturno vzgojnih projektov v Republiki Sloveniji, ki jih v času trajanja študijskega leta 2018/2019 sofinancira Slovenski filmski center, javna agencija Republike Slovenije:

Društvo za širjenje filmske kulture Kino!

Maja Krajnc, urednistvo@e-kino.si,
ostrenje.pogleda@gmail.com

Društvo za izvajanje filmske vzgoje Slon

Saša Bach, sasa@drustvoslon.si

Društvo zaveznikov mehkega pristanka

Tom Gomizelj, luksuz.produkcija@gmail.com

Filmsko društvo Film Factory

Kontakt: Mojca Pernat, mojca@filmfactory.si

Javni zavod Kinodvor

Barbara Kelbl, barbara.kelbl@kinodvor.org

Kosovelov dom Sežana, kulturni center Krasa

Nina Ukmar, direktor@kosovelovdom.si

Kulturni dom Franca Bernika Domžale

Jure Matičič, jure@kd-domzale.si

Vizo, zavod za uveljavljanje vizualne kulture

Rok Govednik, rok.govednik@vizo.si

Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj

Marija Mikič, Tadeja Fink, info@zik-crnomelj.si

Zavod ZVVIKS

Kolja Saksida – ZVVIKS, kolja@zvviks.net

Visokošolski ustanovi, ki izvajata izobraževanja za umetniške poklice na področju filma in televizije in jih sofinancira Slovenski filmski center, javna agencija Republike Slovenije:

Univerza v Ljubljani, Akademija za gledališče,

radio, film in televizijo
Nazorjeva ulica 3, 1000 Ljubljana
Izr. prof. mag. Marko Nabersnik,
marko.nabersnik@agrft.uni-lj.si

Univerza v Novi Gorici

Vipavska cesta 13, 5000 Nova Gorica
Boštjan Potokar, bostjan.potokar@ung.si

izhodišča

V pričujočih izhodiščih podajamo vsebinske povzetke in nekaj predlogov

za uporabo

za podrobnejši vpogled v vsebinsko-pripovedna, oblikovno-estetska in

del Franceta

idejno-družbena določila tistih filmskih del Franceta Štiglica,

Štiglica

ki se zdijo najprimernejša za obravnavo pri filmski vzgoji in izobraževanju.

pri filmski

Ponujamo nekaj izhodišč za pogovore in možnosti preučevanja filmov

vzgoji in

ter predlogov za dodatne, obfilmske dejavnosti.

izobraževanju

Na svoji zemlji. Foto: Erminio del Fabbro, arhiv Slovenske kinoteke.

Na svoji zemlji

(1948, 108 min., 35 mm) digitalna restavracija 2018 / DCP in Bray

13+

Povzetek vsebine

Prvi slovenski celovečerni zvočni igrani film je epopeja o narodnoosvobodilnem boju. Obravnava zadnji dve leti vojne na slovenskem Primorskem, ko so fašistične okupatorje zamenjali nacisti. Ti se znašajo nad domačini v Baški grapi, ki v veliki večini podpirajo partizane. Po streljanju nedolžnih talcev zaradi sodelovanja z »banditi« se uporniški duh še okrepi in večina se odzove pozivom partizanov ter odide v gozdove. Na koncu tja pobegne tudi omahljivi Drejc, prej stalno pod nadzorom oblastne matere, potem ko iz nemškega ujetništva reši svoje dekle Tildico, ki je v partizane odšla že prej. Nacistično maščevanje se stopnjuje in žrtev v vasi je vedno več. Vendar pa se tudi partizani vse močneje upirajo na videz nepremagljivim nemškim oklepnikom in težki oborožitvi. Ob pomoči tankistov jugoslovanske IV. armade se prebijajo iz nacističnega obroča in se podajo v ofenzivo za osvoboditev Trsta.

Izhodišča za obravnavo

Tematska zgradba filma ne pušča veliko prostora za različne interpretacije. Pri preučevanju zgodbe in pripovedi lahko izpostavimo vidike poetičnosti, dejavnike čustvene motivacije dogajanja in akcije ter stopnjo dramatične napetosti filma. Z razčlenbo zasnove filmskih likov in njihovih značajev ugotovimo, ali imamo opraviti s kolektivno karakterizacijo, kjer posamezniki poosebljajo pozitivne in negativne vrednote dogajanja v travmatičnem vojnem času, ali pa prevladuje osredotočenost na osebe kot nosilce doživljanja zgodovinskih, družbenih in intimnih nasprotij.

Ena najpogostejših opredelitev filma – prvi celovečerni zvočni igrani film – jasno odraža njegovo osnovno obliko. Hkrati pa ne gre prezreti žanrske usmeritve, kjer orje slovensko ledino značilno jugoslovanskega podžanra vojnega filma – partizanskega filma ali »partizanarice«, ene ključnih oblik domače povojne kinematografije. S preučitvijo filmske kompozicije osvetlimo način vzpostavljanja razmerij med prostorom, objekti in liki ter potekom dogajanja glede na psihološka stanja filmskih oseb. Z razčlenbo montažnih prijemov lahko zaznamo eno osnovnih značilnosti Štiglicvega filmskega izraza – kombinacijo splošnih posnetkov in detajlov. Vprašamo se lahko, ali se relativna neizkušenost ustvarjalcev odraža v delu s kamero, v zasnovi mizanscene, v razmerju med kadrom in njegovo zunanostjo ali v scenografiji. Posebno pozornost lahko posvetimo filmski igri, saj v filmu nastopajo naturščiki in slovenski gledališki igralci, za katere je bil to prvi nastop pred filmskimi kamerami.

Dejstvo prvinskosti filma odraža tudi njegov izjemen kulturni in družbeni pomen. Zato je smiselno preučiti določila umetnostne usmeritve, iz katere je izhajal – socialističnega realizma. Hkrati pa lahko pomembne vidike razvoja nacionalne kinematografije pokaže primerjava s predvojnimi slovenskim filmom in prvimi povojnimi (dokumentarnimi in kratkometražnimi) filmskimi deli.

Izhodišča za pogovor

- Osvetliti pomen prvih umetnostnih del za nacionalno kulturo ter njihova pozitivna ali negativna določila.
- Opredeliti in razložiti pomenske in estetske vrhunce filma.
- Izpostaviti in opredeliti morebitne antologijske prizore, citate ali situacije filma.
- Spregovoriti o prvinah in pomenu podžanra partizanskega filma v domači in svetovni kinematografiji.
- Ovrednotiti pomen posameznih ustvarjalcev (režiser, direktor fotografije, igralci ...) in njihovo nadaljnjo vlogo v slovenski kinematografiji.

Dodatne dejavnosti

- Dobrodošla nadgradnja je lahko obisk *Tematske poti Na svoji zemlji* – podrobnosti so na voljo na spletni strani: www.tpnasvojizemlji.si.
- Predlagamo tudi obisk *Muzeja slovenskih filmskih igralcev* v Divači – podrobnosti so na voljo na spletni strani: www.muzejdivaca.si.
- Svetujemo uporabo pedagoškega gradiva *Kinodvora* za učitelje in starše: dostopno na spletni strani: www.kinodvor.org/wp-content/uploads/2017/09/na_svoji_zemlji_pg.pdf.
- Film je bil leta 2018 digitalno restavriran, zato je primerna tudi obravnava vidikov, postopkov in procesov filmske restavracije.

Dolina miru. Foto: Lado Sazonov, arhiv Slovenske kinoteke.

Dolina miru

(1956, 88 min., 35 mm) digitalna restavracija 2016 / DCP in Bray

7+

Povzetek vsebine

Poetična otroška vojna drama, ki v osrčje postavlja vizije hrepenenja in dobrote v časih, ko naj bi bila človeška čustva postavljena na stranski tir. V neznanem slovenskem mestu ob zavezniškem bombnem napadu nemška deklica Lottie in slovenski deček Marko izgubita starše. V sirotišnici se spoprijateljita in se podata v iskanje »doline miru«, o kateri je pripovedovala dekličina babica, dečka pa spominja na kraje, kjer stoji stričeva kmetija. Na poti jima sledijo nemški vojaki, pridruži pa se jima temnopolti zavezniški pilot Jim, sestreljen ob napadu na okupatorje. Z njegovo pomočjo najdejo kmetijo, ki pa je zapuščena in zanemarjena. Nemci jih napadejo in kljub pomoči partizanov ubijejo rešitelja ter dolino zasujejo z granatami. Otrokoma uspe zbežati iz obroča in nadaljujeta iskanje, prepričana, da »dolina miru« zagotovo nekje obstaja.

Izhodišča za obravnavo

Že z vpogledom v vsebinske poudarke filma lahko opredelimo njegovo osnovno težnjo, da bi skozi otroško doživetje sveta podal pripoved o pomembnih vprašanjih življenja v izjemnih, tragičnih razmerah. Vojni čas in nedoločljivi kraji ter mednarodna zasedba vlog (slovenski deček, nemška deklica, temnopolti ameriški pilot) kažejo, da tematike presegajo obravnavani čas in prostor ter se nanašajo na splošnejše probleme.

Ugotoviti skušamo, kako so vzpostavljena razmerja med konkretnim dogajanjem in vrsto simboličnih elementov ter prispodob. Preučimo lahko, kaj (na vsebinski ravni) so temeljni poudarki filma in kako (s kakšnimi izraznimi sredstvi) so prikazani. Tako dobimo tudi vpogled v načine zasnove otroškega pojmovanja dogajanja in sveta ter vlogo odraslih v njem. V enem prvih slovenskih filmov z otroki v nosilnih vlogah lahko posebno pozornost namenimo pomenu in načinu njihove upodobitve. Pregled motivov s prenesenimi pomeni (simboli, metaforami ...) lahko razkrije motivacijo filmske zasnove in osvetli njegovo poanto ter elemente romantičnega humanizma, s katerim je film prežet.

Premislek o ključnih elementih filma in načinih njihove obravnave odpira vprašanje, na katere družbene vidike časa svojega nastanka se je nanašal. Zanimiva je tudi dilema, ali so določeni splošni motivi travmatičnih obdobj nemara lažje razumljivi v otroški interpretaciji – glede na podatek, da so otroci odigrali pomembno vlogo v nekaterih velikih povojnih filmskih gibanjih na čelu z italijanskim neorealizmom.

Izhodišča za pogovor

Starostna stopnja 7+

- Kaj vse se je spremenilo za otroke, ko so izgubili starše?
- Ali se strinjate, da tudi v najhujših časih nekje vedno obstaja dolina miru, če le dovolj trdno verjameš vanjo?
- Kako bi opisali temnopoltega pilota Jima?

Starostna stopnja 10+

- Kateri prizori so se vam najbolj vtisnili v spomin in zakaj?
- Ali verjamete, da tragične situacije zbližujejo ljudi, ki se drugače ne bi dobro razumeli?
- Se vam zdi, da toliko ovir na poti otežuje sledenje upanju in hrepenenju ali pa ga še utrjuje?

Starostna stopnja 13+

- Kako realne so se vam zdele posamezne ključne situacije, ki jih je uravnavalo prav naključje?
- Kako bi razložili simbolni pomen temnopoltega pilota in belega konja?
- Kakšen se vam zdi konec filma – srečen, nesrečen ali odprt?

Starostna stopnja 15+

- Ali se vam film dozdeva otroški ali pa ga gledate kot vojni film z otroki v glavnih vlogah – in kako bi opredelili razliko med obema tipoma?
- Katere simbole bi izpostavili kot tiste, ki presegajo dogajanje v vojni in govorijo o življenjskih situacijah na splošno?
- Ali se vam zdi, da je film tematsko in estetsko še vedno aktualen?

Dodatne dejavnosti

- Zanimivo dopolnitev lahko najdemo v primerjavi s katerim od sodobnejših otroških filmov, ki se osredotoča na sorodno tematiko.
- Predlagamo obisk *Muzeja slovenskih filmskih igralcev* v Divači – podrobnosti so na voljo na spletni strani: www.muzejdivaca.si.
- Film je bil leta 2016 digitalno restavriran, zato je ustrezna tudi obravnava vidikov, postopkov in procesov filmske restavracije.

Balada o trobenti in oblaku. Foto: Gorgonij Staut, arhiv Slovenske kinoteke.

Balada o trobenti in oblaku

(1961, 79 min., 35 mm)

15+

Povzetek vsebine

Filmska adaptacija istoimenske novele Cirila Kosmača je poglobljena psihološka drama o sprejemanju usodnih odločitev. Dogaja se med narodnoosvobodilnim bojem, v božičnem času na osamljeni gorski kmetiji. Priletnemu gospodarju Temnikarju praznično vzdušje kalijo zle slutnje, saj ve, da se v gorski votlini skrivajo ranjeni partizani, ki jim preti velika nevarnost zaradi možnosti izdaje. Ko se na vratih domačije pojavijo belogardisti, se zave, da so bile njegove temne slutnje upravičene in da mora preprečiti morijo. S sekiro v roki se odpravi na negotovo reševalno misijo. Njegovo težavno pot v globokem snegu spremljajo prividi usodnih posledic, ki jih reševalno dejanje lahko prinese njegovi družini. Kljub vsemu pa se spopade s sovražniki in tragično konča.

Izhodišča za obravnavo

Zapletena zgradba filma otežuje jasno opredelitev vsebinskih poudarkov in tematskih določil. Zato se je bolj smiselno kot na razčlenbo pripovednega toka osredotočiti na načine zastavljanja različnih časovnosti, na njihovo prostorsko umeščenost ter na obravnavo mentalnih procesov in govorne razsežnosti filma. Svojevrsten je tudi način karakterizacije in razmerja med individualno ter kolektivno motivacijo filmske dramaturgije.

V skladu s pripovedno kompleksnostjo je nadvse zapletena tudi avdiovizualna zasnova filma. Balada se tako ponaša z vrsto prvin ekspresionistične kinematografije, ki zahteva posvečanje posebne pozornosti določenim dejavnikom filmskega izraza: zasnovi scenografije in prostorov, rabi osvetljave in razmerju med realnimi ter imaginarnimi segmenti. Osvetlitev kompozicije prizorov pripomore k razkrievanju globokega humanističnega podtona filma. Nadvse zanimivi so načini predstavljanja nerealnih prizorov in njihovega pretapljanja z dejanskim dogajanjem. Značilna je tudi raba simbolnih elementov, izhajajočih iz krščanske ikonografije, za odražanje notranjega, nezavednega protagonistovega sveta.

Med pomembnejšimi družbenimi vprašanji, na katera se osredotoča film, je razmerje med posameznikovo odgovornostjo do pravičnosti na eni ter do svojih najbližjih na drugi ravni. To so dileme, ki so opredeljevale življenje običajnih ljudi med narodnoosvobodilnim bojem. Pomembno težo nosi obravnavo razmerja med zavednimi Slovenci ter kolaboranti in brezznačajneži, ki jih vodi zgolj lastna preračunljivost.

Izhodišča za pogovor

- Film je priredba literarne predloge, zato je dobrodošla primerjava značilnosti književne in filmske obravnave tematike.
- Zanimivo izhodišče za razpravo predstavlja dilema, kako uspešno sta katoliška motivika in ikonografija uporabljeni za izražanje žrtvovanja za partizanske ideale.
- Glede na zapleteno zgradbo filma lahko spregovorimo o elementih in načinih podajanja umišljenega in realnega dogajanja.
- Izpostavimo lahko ključne prvine, s katerimi so opredeljeni posamezni, pomen-sko sorodni filmski prizori.

Dodatne dejavnosti

- Primerno nadgradnjo predstavlja pogovor s filmskimi ustvarjalci mlajših generacij, ki lahko podajo svoj odnos in morebitne vplive tako pomembnih del iz domače kinematografske zgodovine, kot je *Balada o trobenti in oblaku*.
- Predlagamo obisk *Muzeja slovenskih filmskih igralcev* v Divači – podrobnosti so na voljo na spletni strani: www.muzejdivaca.si.

Tistega lepega dne. Foto: arhiv Slovenske kinoteke

Tistega lepega dne

(1962, 83 min., 35 mm) digitalna restavracija 2019 / DCP

13+

Povzetek vsebine

Filmska komedija, ki je nastala na podlagi istoimenske novele Cirila Kosmača, obravnava življenje v Vipavski dolini v času, ko si je Primorsko prisvojila Italija. Upor zavednih domačinov italijanski oblasti odražajo kršitve prepovedi petja slovenskih pesmi in znašanje nad tremi brati, ki so se pridružili fašističnemu gibanju. Medtem pa se v vasi razplamtevajo raznovrstne ljubezenske strasti. Nosilni lik je preprost, a neiznajdljiv dvakratni vdovec Štefuc, ki se je zapovrstjo poročil z dvema sestrama, s katerima ima po dve hčerki, in je prepričan, da mu zdaj pripada tudi tretja sestra Zana – deklice namreč potrebujejo novo mamo, on pa je navajen le na »Pečanove ženske«. Vendar pa se ne hči ne mati ne zmenita za njegove marnje, saj se je dekle že zavezalo drugemu snubcu, s katerim se tudi poroči in mu rodi otroka. Vdovcu tako ostane mladenka Hedvika, ki se je vrnila iz Milana in je prej zaradi »gosposke drže« ni niti opazil.

Izhodišča za obravnavo

Tematika, pripovedni poudarki in zasnova filmskih likov so podrejeni žanrskim izhodiščem filmske romantične komedije. Lahkotni, tragikomični kosmačevski humor, ki ga »prežema neka posebna človeška toplina« (kot pravi Štiglic), stavi na enostavne, smešne situacije v sklenjenih sekvencah, ki ne prehajajo druga v drugo.

Tistega lepega dne je prva povsem slovenska komedija – pred tem so bili posneti le dvojec *Vesna* (1953) in *Ne čakaj na maj* (1957) »Čeha« Františka Čapa ter satirični film *Družinski dnevnik* (1961) Jožeta Galeta. Za začetno delo žanra je razumljivo, da je zasnova komičnih vidikov precej elementarna. Utemeljena je na situacijski komiki in ustvarjanju primerne vzdušja, na dialogu in karikaturnih, tipskih likih. Scenografija filma temelji na realnih lokacijah, igralske stvaritve pa so pustile prepoznaven pečat.

Čeprav je film zasnovan v maniri romantične komedije, ki je tipično moderen žanr, so njegove vrednote precej tradicionalne. Zato je družbeno pomembna predvsem osvetlitev tragične usode Primorcev v času fašistične okupacije in italijanske raznarodovalne politike ter obravnava načinov, s kakršnimi so se zavedni domačini temu upirali.

Izhodišča za pogovor

- Soočamo se s priredbo literarne predloge, zato lahko primerjamo, na kakšne načine in s kakšnimi pripovednimi in stilističnimi sredstvi vsaka umetnost podaja iste komične situacije.
- Pogovarjamo se lahko o določilih in prvinah žanra filmske komedije.
- Film lahko primerjamo z drugimi domačimi komedijami – bodisi iz preteklosti ali iz sodobne slovenske kinematografije.
- Izpostavimo lahko najbolj komično uspešne prizore in situacije ter skušamo razložiti uspešnost njihove zasnove.
- Preučimo, na kakšne načine skuša film osmešiti simpatizerje fašistične oblasti.

Dodatne dejavnosti

- Predlagamo obisk *Muzeja slovenskih filmskih igralcev* v Divači – podrobnosti so na voljo na spletni strani: www.muzejdivaca.si.
- Nekaj dodatnih informacij o krajih in poteku snemanja filma je na voljo na spletni strani Turističnega informacijskega centra Podnanos – kraja, ker je bil film posnet: www.tic-podnanos.si/tistega-lepega-dne.
- Film je načrtovan za digitalno restavriranje, zato je primerna tudi obravnava vidikov, postopkov in procesov filmske restavracije.

Ne joči, Peter. Foto: arhiv Slovenske kinoteke.

Ne joči, Peter

(1964, 92 min., 35 mm) digitalna restavracija 2019 / DCP

6+

Povzetek vsebine

Partizanska otroška komedija, ki se na humoren način posveča usodi vojnih sirot in junaštvu preprostih borcev v uporabi proti okupatorju. Partizanska minerja Dane in Lovro, obupno željna velike akcije, dobijo častno, a zanj ponižujočo nalogo, da v času nemške hajke na osvobodeno ozemlje prepeljeta tri otroke. Za nameček kot »okrepitev« dobijo še na novo mobiliziranega, povsem neizkušenega kmečkega fanta Dolfeta. A na videz robata minerja imata dobro srce, zato se kmalu spoprijateljita z otroki, zlasti z najmlajšim Petrom, ki ju vselej spravlja v smešne zagate in nevarne situacije. Spotoma po spletu naključij minerja razstrelita veliko skladišče orožja in otroke uspešno pripeljeta na varno. Na misli jima pomaga partizanka Magda, za katero se izkaže, da je skrivnostni kapetan Brina, pomemben obveščevalni oficir na ogroženem območju.

Izhodišča za obravnavo

Druga Štiglicева komedija, tokrat s poudarjenim otroškim pridihom, prinaša lahkotno, premočrtno zasnovano pripovedi, ki sledi poteku zgodbe – potovanju iz nevarnosti ofenzive na varno osvobodeno ozemlje. Zasedba likov je tipska, s posebnim poudarkom na najmanj izkušenem partizanu in najmlajšem protagonistu Petru.

Film žanrsko sicer ni povsem »izčiščen«, saj gre za preplet partizanskega filma, otroškega filma in komedije, vendar se zdi, da komična nota prevladuje. Zasnova humornosti temelji na situacijski komiki in duhoviti izmenjavi naključnih prizorišč, v katerih simpatični junaki naletijo na situacije, ki vodijo v komične zaplete. Film se večinoma odvija zunaj, v gozdovih in na travnikih hribovitega sveta, torej na realnih lokacijah, po katerih se junaki v prepričljivo odigranih vlogah gibljejo naravno in z lahkotnostjo. Akcijski naboj filma se razvija neodvisno od protagonistov, ki predvsem reagirajo na situacije, v katere (včasih dobesedno) »padejo« po naključju.

Ob jasno izpostavljenih prvinah partizanskega filma in vrednotah NOB je smiselno opozoriti na lik partizanke Magde (kapetana Brine), ki ima vlogo, redko videno v partizanskih filmih. Navzočnost otrok pa najpogosteje odraža tudi določeno preseganje konkretnih, z zgodbo in pripovedjo izpostavljenih poudarkov ter kljub humornosti opozarja na splošne zagate vojnih stanj.

Izhodišča za pogovor

- Ali so se vam na začetku otroci smilili, ker so padli v roke na videz trdosrčnim partizanom?
- Se vam zdi, da sta se Dane in Lovro na poti kaj spremenila?
- Koga vidite kot najbolj smešno osebo filma?
- Kako bi opisali partizanko Magdo?
- Kateri prizori so se vam najbolj vtisnili v spomin in zakaj prav ti?
- Ali je bila kakšna situacija še posebej smešna?
- Se vam zdi, da se tudi v vojni lahko dogajajo vesele in smešne stvari?

Dodatne dejavnosti

- Zanimivo dopolnitev lahko najdemo v primerjavi s katerim od sodobnejših otroških filmov, ki se osredotoča na sorodno tematiko.
- Predlagamo obisk *Muzeja slovenskih filmskih igralcev* v Divači – podrobnosti so na voljo na spletni strani: www.muzejdivaca.si.
- Film je bil načrtovan za digitalno restavriranje, zato je primerna tudi obravnava vidikov, postopkov in procesov filmske restavracije.

Pastirci. Foto: arhiv Slovenske kinoteke.

Pastirci

(1973, 82 min., 35 mm) digitalna restavracija predvidoma 2020

10+

Povzetek vsebine

Mladinski film povzema dogajanje istoimenske povesti Franceta Bevka, ki obravnava življenje mladih pastirjev v tolminskem hribovju. Trije pastirci, Ferjanč, Lenart in Blaže, otroci revnih družin, si s čuvanjem ovc služijo kruh. Med svojimi pobalinskimi igrami se soočajo z radostmi in tegobami odrasčanja: s prvimi slutnjami ljubezni, s sanjarjenji o daljnih svetovih, poosebljenih v potujočih komedijantih. Domišljijo jim buri tudi opuščeni, domnevno ukleti mlin v grapi, ki ga gledajo z gugalnice nad prepadom. Ko se zaradi maščevalnih iger najmlajši poškoduje in ga zamenja dekle Terezka z bogate domačije, se med fantoma vname rivalstvo, ki pripelje do zločestih dejanj s skoraj tragičnimi posledicami. Vendar pa otroška moč razlikovanja med dobim in zlim ter staro prijateljstvo vrneta med otroke slogo in moč za nove spoprijeme z vsakdanjimi tegobami.

Izhodišča za obravnavo

Na videz preprosta zgodba svojo dinamiko in dramaturgijo dolguje pripovedi, ki ni premočrtna, ampak se zaostre v stopnjevanju napetosti pred ključnim zapletom filma. Ker je ta osredotočen zgolj v en pomembnejši motiv, ki ga poudarja življenjska nevarnost morebitnega negativnega razvoja situacije, ostalo, predhodno dogajanje dobiva vlogo dolgotrajnega uvoda. Zato se vrhunec in razplet filma odvijeta relativno pozno in brez ustrezne razrešitve.

Pastirci na svojstven način predstavljajo prvo, povsem otroško oziroma mladinsko Štiglicjevo delo, saj ves film »nosijo« figure odrasčajočih otrok. Vendar pa se v določenih oblikovnih rešitvah in stilističnih poudarkih razkrivajo tudi težnje, da bi predstavljal bolj poglobljeno obravnavo starostnega obdobja protagonistov. Delo namreč mladosti ne idealizira, ampak razkriva vrsto nizkotnih nagonov in strasti, maščevanja, zavisti ter okrutnosti, zaradi katerih se mladi v ničemer ne razlikujejo od odraslih. Vpogled v mladostniško pojmovanje sveta, ki ga razjeda predvsem hrepenenje po drugačnosti, dopolnjuje dogajanje v naravi, ki je sicer idilična, a do mladih hudo neizprosna, saj morajo v njej predvsem delati, namesto da bi se zabavali. Poseben odnos s filmskimi liki se ustvarja z rabo bližnjih in srednjih planov ter z dinamično montažo, ki gradi dramaturgijo dogajanja.

Čeprav je film mogoče obravnavati kot prikaz nezavidljivega življenja v revnem podeželskem okolju, je zaradi odsotnosti družbenega ozadja težko opredeliti njegovo dejansko poanto ali jasno razbrati njegov namen. Tako lahko določeno univerzalnost iščemo predvsem v dejstvu, da obdobja otroštva in odrasčanja ter samih otrok ne idealizira, temveč se obravnava osredotoča tako na negativne kot na pozitivne dejavnike negotovosti zgodnje adolescence.

Izhodišča za pogovor

- Ali si predstavljate, da bi morali delati za preživetje?
- Kako danes gledamo na otroško delo?
- Kakšni se vam zdijo filmski junaki – ali se lahko s katerim od njih primerjate?
- Kdo vas je s svojimi dejanji najbolj prepričal?
- Ali ste se kdaj znašli v situaciji, da ste obžalovali kaj, kar ste storili prijatelju ali prijateljici?
- Ali bi si po ogledu filma želeli prebrati tudi knjigo, po kateri je nastal?

Dodatne dejavnosti

- Predlagamo obisk *Muzeja slovenskih filmskih igralcev* v Divači – podrobnosti so na voljo na spletni strani: www.muzejdivaca.si.

Povest o dobrih ljudeh. Foto: arhiv Slovenske kinoteke.

Povest o dobrih ljudeh

(1975, 98 min., 35 mm) digitalna restavracija predvidoma 2020

15+

Povzetek vsebine

Psihološka drama, ki se odvija kot lirična pripoved o neuresničljivih željah, je priredba istoimenskega romana Miška Kranjca. Dogajanje v tridesetih letih 20. stoletja se odvija v Prekmurju, kjer na osamljenem otoku sredi močvirja živita starejša, dobrodušna zakonca Ana in Jožef; navezana sta na slepo dekle Katico, ki jima lajša samoto. Katica je hči sezonskih delavcev z izjemno lepim glasom in njeno petje je vsem v veselje. Dekle se zalubi v vnuka starih zakoncev, razbojnika in begunca Petra, a mladenič je tudi objekt hrepenenja dekletove matere, ki si želi razburkivejšega, mestnega življenja. Petru se vse bolj približujejo žandarji, zato ga Katica s petjem posvari pred nevarnostjo in mu omogoči pobeg, sama pa ne najde več poti iz labirinta mrtvih rečnih rokavov.

Izhodišča za obravnavo

Vsebinsko ne posebej vznemirljivo in tudi ne razvejano zasnovo razčlenja pripoved, ki skozi sistem karakterizacij različnih generacij protagonistov simbolizira življenjski lok od nedolžne mladosti do starosti. Izrazito lirična pripovedna osnova dobiva enakovredno filmsko izvedbo, ki izvirniku sledi dovolj dosledno, da ohranja njegove glavne kvalitete.

Film uporablja vrsto izraznih elementov, da bi ohranjal ali celo poudarjal lirični pridih celote, zato ga pogosto obravnavajo kot »zmagoslavje lirske variante slovenskega filma«. To mu uspeva zlasti s prepričljivo zasnovo vzdušja, s poetičnim kombiniranjem slikovne, zvočne in scenske kompozicije. Veliko k temu pripomore idilična narava, ki pa pokaže tudi svoje okrutne razsežnosti. Film uravnava dva nasprotujoča energijska tokova – prvi opredeljuje izpolnjeni, uravnoteženi svet domačinov, drugega pa razburkani, negotovi, destruktivni naboj, ki ga v domačnost in preprostost vnašajo prišleki iz »zunanjega sveta«.

Čeprav literarna osnova izhaja iz socialnega realizma in se tudi v ekranizaciji osredotoča na preproste, revne ljudi in njihove tragične usode, ni zaznati izrazite družbeno kritične note. Bolj prihaja do izraza nostalgичna težnja po podajanju življenjskih modrosti o nekem preteklem idiličnem, četudi težkem času, ki ga še ni prizadejalo potrošništvo ali hlastanje za materialnimi dobrinami.

Izhodišča za pogovor

- Preizprašamo lahko načine, kako so zasnovani posamezni protagonisti. Ali je različna pozornost posvečena moškim in ženskim likom?
- Kako gledate na filme, ki so umeščeni v preteklost in zagovarjajo tradicionalne vrednote – kot konzervativne in nezanimive ali kot navdihujoče razkrivanje neznanih svetov?
- Kakšen pomen pripisujete dejstvu, da je ključni lik v filmu slepa mladenka?
- Film je ekranizacija, zato se lahko vprašamo, ali bi ga gledali in doživljali drugače, če bi poznali literarno predlogo.
- V katero med različnimi tipi ekranizacij (dobesedna, zvesta, svobodna) bi uvrstili *Povest o dobrih ljudeh*?

Dodatne dejavnosti

- Predlagamo obisk *Muzeja slovenskih filmskih igralcev* v Divači – podrobnosti so na voljo na spletni strani: www.muzejdivaca.si.

Pripravil Andrej Šprah

Izdala: **Slovenski filmski center, Slovenska kinoteka** Zanju: **Nataša Bučar, Ivan Nedoh**
Uredila: **Maja Krajnc, Andrej Šprah** Jezikovni pregled: **Mojca Hudolin** Tehnično uredila: **Mojca Planšak**
Oblikovanje: **Boštjan Lisec** Fotografije: © **arhiv Slovenske kinoteke** Fotografija na notranjem ovitku:
arhiv Slovenske kinoteke Naklada: **300**

Organizatorji: **Slovenski filmski center, javna agencija RS, Slovenska kinoteka, Slovenski filmski arhiv pri Arhivu Republike Slovenije**

S podporo: **Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo**

REPUBLIKA
SLOVENIJA

MINISTRSTVO
ZA KULTURO

MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

**SLOVENSKI
FILMSKI
CENTER**
JAVNA
AGENCIJA
**SLOVENIAN
FILM
CENTRE**